VREDETELEX | 048

OORLOG IN OEKRAÏNE: DE-ESCALATIE, DIPLOMATIE EN DEMILITARISERING, NU!

De Vredetelex is het driemaandelijks bewegingsblad voor leden van vzw Vrede. Hiermee houden we u op de hoogte van interessante activiteiten, campagnes en standpunten van de vredesbeweging

Nog geen lid? Surf naar www.vrede.be/lid

DE-ESCALATIE, DIPLOMATIE EN DEMILITARISERING, NU!

EDITO

De vreselijke beelden van afgeslachte burgers in Boetsja (een voorstad van Kiev) maken eens te meer duidelijk waarom oorlogen te allen prijze vermeden moeten worden. Oorlogen verlopen nl. niet volgens Hollywood-scripts, maar ontsporen vanop tactische tekentafels in militaire hoofdkwartieren naar een gruwelijke en aartsmoeilijk te controleren realiteit op het terrein.

Oorlogsmisdaden en burgerslachtoffers zijn vaste bijproducten van oorlogen, zoals reeds gedocumenteerd in Congo, Joegoslavië, Tsjetsjenië, Afghanistan, Irak, Syrië, Libië, Palestina, Myanmar, enzovoort. En nu dus in Oekraïne. Rusland ontkent de verantwoordelijkheid voor de gruwel in Boetsja, maar heel wat bewijzen duiden op de bezettingstroepen. Of het nu om gefrustreerde, gedemoraliseerde en/of slecht getrainde troepen gaat of gewoon een uiting is van brutaal routineus militair optreden, het staat vast dat het Russisch leger meedogenloze belegeringstactieken hanteert, zoals het aanvallen van dichtbevolkte gebieden, het verstoren van de basisvoorzieningen, en het uithongeren, mishandelen, verkrachten en doden van burgers. Ook de andere zijde -met name de verschillende ultranationalistische vrijwilligersmilities en Oekraïense soldaten- maakt zich schuldig aan oorlogsmisdaden. Reeds in 2016 beschuldigde de VN onder meer de neonazistische Azov-militie (die als eenheid opgenomen werd in de Oekraïense Nationale Garde), van schendingen van het internationaal humanitair recht.

De oorlogspraktijken in Oekraïne, waarover 24 op 24 uur en 7 dagen op 7 in detail gerapporteerd wordt, wekken terecht woede en verontwaardiging op, maar verrassend zijn ze niet. Oorlog is altijd en zonder uitzondering een gruwelijke aangelegenheid waarin 'de vijand' zodanig ontmenselijkt wordt dat bloederige uitspattingen en buitensporige wreedheden onvermijdelijk zijn - de bestaande oorlogswetten ten spijt. Ook westerse troepen kunnen daar een woordje over meespreken.

Als we het tijdperk na Wereldoorlog Twee onder de loep nemen, waren de Koreaanse oorlog (1950-53) en de Franse oorlog in Indochina (1946-54) vroege voorbeelden, maar sindsdien zijn er ook verschrikkelijke oorlogen geweest in Vietnam, Angola, Mozambique, de Kaukasus, de Hoorn van Afrika, 2x Afghanistan en, uiteraard, in Syrië, Irak en Libië – om nog maar te zwijgen van de vele dekolonisatie-oorlogen en de moordpartijen in verschillende delen van Latijns-Amerika.

Rusland (of de Sovjet-Unie) was betrokken bij een aantal van deze oorlogen, o.a. Syrië, Libië en Afghanistan, bij twee brutale interne oorlogen in Tsjetsjenië, en bij het neerslaan van opstanden in Tsjecho-Slowakije (1968) en Hongarije (1954). Sommige westerse staten, met name de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, zijn in dezelfde periode betrokken geweest bij nog meer oorlogen. Geen enkele daarvan bleef gespaard van misdaden tegen de menselijkheid, grove mensenrechtenschendingen en regelrechte oorlogsmisdaden, die allemaal onbestraft bleven. In dat opzicht wordt de verontwaardiging van bepaalde westerse leiders over het optreden van Rusland in veel delen van de wereld gezien als een sterk staaltje van hypocrisie. Volgens het 'Cost of War'-project stierven in de twee decennia na 9/11 meer dan 929.000 mensen, waaronder ten minste 387.000 burgers, ten gevolge van rechtstreeks geweld in de VS-oorlogen in Irak, Afghanistan, Syrië, Jemen en Pakistan.

De VN stelde tussen 24 februari, de start van de Russische inval in Oekraïne, en 10 april 2020 al zeker 1793 bevestigde burgerdoden en 2439 gewonden vast. Westerse inlichtingenrapporten stellen dat er in dezelfde periode tussen de 7000 en 10.000 Russische militairen sneuvelden en er nog eens 20.000 à 30.000 gewond geraakten. Dat zijn zeer grote verliezen voor een troepenmacht van 150.000 soldaten. Dit stroeve verloop van het offensief is de reden waarom het Russisch leger zich begin april terugtrok uit Kiev en Kharkiv. Er wordt nu gefocust op de oostelijke Donbass-regio, waar de uitsluitend door Rusland erkende republieken van Loehansk en Donetsk zich in 2014 eenzijdig afscheurden van Oekraïne. Het huidige conflict is daar toen begonnen en eiste sindsdien naar schatting 14.000 slachtoffers.

Wat gebeurd is in Boetsja heeft een onmiddellijke impact op het verdere verloop van de oorlog. De kansen op een diplomatieke uitweg lijken aanzienlijk verkleind. Zowel internationaal als bij de Oekraïense bevolking heerst meer dan tevoren de overtuiging dat de Russische troepen via militaire weg verdreven moeten worden. In het Westen voelen diegenen die oproepen tot de levering van 'offensieve' wapensystemen aan Oekraïne en zelfs tot een militair optreden van de NAVO, zich gesterkt in hun positie.

Het is een precaire situatie. Oekraïne heeft het recht om zich te verdedigen tegen een buitenlandse militaire agressie, maar de aanvoer van wapens staat gelijk met het verder laten aanslepen en escaleren van de oorlog, wat dan weer zal leiden tot een pak extra slachtoffers, gruwel en vernieling. Het Russisch leger heeft dan wel niet de slagkracht waarvoor de NAVO altijd heeft gewaarschuwd, het heeft voldoende reserves om de oorlog in Oekraïne nog een hele tijd vol te houden. En wat als een militaire escalatie het Kremlin zodanig met de rug tegen de muur duwt dat het tactische kernwapens inzet? De wereldwijde verwoestende impact van een kernwapenoorlog is een horrorscenario dat koste wat het kost vermeden moet worden.

Het enige alternatief voor alle gruwelijke consequenties van een aanslepende oorlog is militaire de-escalatie, urgente diplomatie en een onderhandelde politieke regeling. Dit vereist echter een demilitarisering van de geesten.

EUROPA MILITARISEERT PIJLSNEL

Een neveneffect van de oorlog in Oekraïne is dat de westerse wapenindustrie grote winsten boekt. Niet alleen via wapenleveringen aan Oekraïne, maar ook door stijgende defensie-uitgaven.

Tussen 2015 en 2021 groeiden de gezamenlijke defensiebudgetten van de NAVO-landen al aan met 155 miljard dollar. Hoewel de VS nu al goed is voor 40% van de mondiale militaire uitgaven plant Washington een nieuwe miljardeninjectie voor het volgend fiscaal jaar (dat dit najaar start). Biden wil het defensiebudget optrekken naar 813 miljard dollar, een stijging van 31 miljard dollar op 1 jaar tijd. Ook de Europese militarisering zit sinds begin dit jaar in een stroomversnelling. In de oorlogscontext worden -zonder noemenswaardig debat, laat staan tegenkanting- aanzienlijke budgetstijgingen doorgevoerd.

Een dag na de Russische inval keurde de Belgische regering een geactualiseerde militaire programmawet goed die het defensiebudget tegen 2030 moet opkrikken tot 1,54% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en een investeringsplan ter waarde van 10,3 miljard euro omvat. Dat bedrag komt bovenop de 9,2 miljard euro voor investeringen in wapensystemen die in 2017 pas door de vorige regering vastgelegd werd. Tenslotte kondigde de regering De Croo op 24 maart 2022 nog een extra defensie-enveloppe van 1 miljard euro voor de huidige legislatuur aan (tot 2024). 450 miljoen euro van dat extra miljard wordt nog dit jaar in Defensie geïnjecteerd, dat is een stijging van 10% op de begroting voor 2022. In 2023 en 2024 zou dan telkens 275 miljoen euro geïnvesteerd worden.

Hetzelfde patroon is te zien in nagenoeg alle Europese NAVO-lidstaten. Niet lang na de Russische invasie liet de Duitse regering weten dat ze dit jaar nog 100 miljard euro zal investeren in het leger en het defensiebudget zal optrekken tot 2% van het BBP (ten opzichte van 1,53% nu). In het Nederlands regeerakkoord van december 2021 stond reeds dat er structureel 3 miljard euro zou bijkomen voor Defensie om in 2024 op 1,85% van het BBP uit te komen. Gehoor gevend aan een parlementaire motie die met grote meerderheid is aangenomen, zou de regering Rutte nu aan een plan werken om eerder naar 2% van het BBP te gaan. Op 16 maart stemde het Italiaans parlement met grote meerderheid voor een stijging van het militair budget van 1,41% naar 2% van het BBP. President Macron verklaarde in volle verkiezingsstrijd dat het Frans militair budget moet verhoogd worden, zonder daar evenwel details aan te verbinden. Er was sowieso al een forse budgetstijging voorzien van 41 miljard euro nu, naar 50 miljard euro tegen 2025. Vermoedelijk komen daar dus nog enkele miljarden bij. Ook Spanje, Denemarken, Polen en Roemenië kondigen grote budgetstijgingen aan. Polen wil volgend jaar zelfs naar 3% van het BBP (tegenover 2,2% dit jaar).

Een verhoging van de defensiebudgetten viel tot voor kort een pak moeilijker door te voeren en te verdedigen wegens de hoge sociale en economische noden als gevolg van de pandemie, maar de Russische invasie van Oekraïne bracht daar verandering in. De wapenindustrie wrijft zich in de handen. Toch houdt het ook in de huidige situatie geen steek om de defensiebudgetten, al dan niet drastisch, op te trekken. Laten we niet vergeten dat de algemene militarisering van de betrekkingen tussen de verschillende machtscentra in de wereld, de huidige situatie net heeft veroorzaakt. Qua slagkracht overtreft de NAVO Rusland bovendien nu al ruimschoots. De NAVO-lidstaten waren in 2021 samen goed voor 1.049 miljard dollar aan militaire uitgaven. Met de aangekondigde budgetverhogingen komen daar vele tientallen miljarden bovenop. Het Russisch militair budget bedraagt ongeveer 62 miljard dollar. Het is onwaarschijnlijk dat Moskou zal kunnen volgen in de nieuwe wapenwedloop aangezien het vorig jaar al 4,3% van zijn BBP besteedde aan militaire uitgaven.

Wat in tegenstelling tot hogere militaire budgetten wel nodig is, is een demilitarisering van de betrekkingen, via een actieve vredesdiplomatie, nieuwe wapenbeheersingsakkoorden en de uitwerking van een gemeenschappelijk veiligheidsbeleid dat rekening houdt met de bezorgdheden van alle betrokken partijen. De hoge socio-economische noden die op de achtergrond geduwd worden door de oorlog gaan niet weg. Integendeel, deze noden vergroten (hogere energiefacturen, inflatie, meer werkloosheid, …) en er komen nog noden bij met de toestroom van vluchtelingen uit Oekraïne. De 1 miljard euro extra die onze regering zopas toekende aan Defensie zou bijvoorbeeld een menswaardige opvang van de Oekraïense vluchtelingen -evenals vluchtelingen van andere oorlogen- enorm en onmiddellijk vooruit helpen.

KORT

VRIJWILLIGERSMEETING VREDE VZW

Ben je vrijwilliger bij Vrede VZW, denk je eraan om vrijwilliger te worden of ben je gewoon geïnteresseerd in onze acties en activiteiten? Kom dan **zaterdag 30 april** naar Gent om kennis te maken met elkaar en met ons.

We beginnen de namiddag met een aantal specifieke brainstormsessies.

Thema 1: Vrijwilligers en media. De laatste jaren is het aantal media-outlets sterk uitgebreid. Dat heeft zowel praktische als strategische consequenties waar we graag jullie mening over horen. Zin om een podcast te maken? Of eerder om een strategie uit te denken over welke outlets in welke context het best gebruikt worden om te communiceren?

Thema 2: Vrijwilligers en activiteiten/acties. Vrede wil graag een inhoudelijk vrijwilligerstraject op poten zetten, een soort vredesuniversiteit. Wat zijn de vredesthema's waar jullie het meest van wakker liggen of de meeste vragen over hebben? Hoe kunnen we hier een participatief traject van maken? Rond welke thema's willen jullie graag actie voeren? Is er behoefte aan actietrainingen? Of zijn er specifieke actie-ideeën waar jullie reeds op broeden?

Thema 3: Vrijwilligers en Vrede VZW. Een van de doelstellingen binnen ons beleidsplan is om onze huidige vrijwilligerswerking te vernieuwen. Dit kan natuurlijk niet zonder jullie ideeën hierover te horen. Wat zijn jullie verwachtingen en wensen als (toekomstige) vrijwilliger bij Vrede? Welke verschillende modellen van samenwerking kunnen we bedenken om de vrijwilligerswerking te verbeteren?

Na de brainstormtafels -die je gerust ook gewoon als luisteraar kan bijwonen- is er tijd voor een hapje en een drankje.

Iedereen is van harte welkom, gelieve wel een mailtje te sturen naar **arthur@vrede.be** als je van plan bent om te komen - kwestie van genoeg proviand in te slaan.

Locatie: De Expeditie, Dok Noord 4F, Gent
Aanvang: 18u
Info: www.vrede.be

VREDESTOP MADRID - NO TO WAR, NO TO NATO

Kom in het weekend van **25 en 26 juni 2022** naar Madrid om samen met ons actie te voeren tegen de volgende NAVO-top die daar zal doorgaan.

Deze militaire alliantie heeft zichzelf sinds de val van het Oostblok heruitgevonden en vormt vandaag een ernstige bedreiging voor de wereldvrede. Ze liet in het recente verleden al een spoor van vernieling achter zich van Joegoslavië tot Afghanistan.

In Madrid willen we tonen dat we de NAVO-doctrine van militarisering afwijzen. Naast allerlei protestacties zal er ook een inhoudelijke tegentop georganiseerd worden. Voor vrede, en ecologische en sociale rechtvaardigheid!

peacesummitmadrid.org

11 JAAR OORLOG IN SYRIË

Bijna 500.000 verloren levens, meer dan 13 miljoen ontheemde mensen en de grootschalige vernietiging van stedelijke infrastructuur en cultureel erfgoed - dat is de situatie wanneer Syrië in maart 2022 zijn elfde jaar van oorlog ingaat.

De oorlog begon in 2011 in het zog van de 'Arabische Lente'-protesten voor vrijheid en mensenrechten in Tunesië, Egypte en Libië. Rond dezelfde periode schilderde een groep Syrische jongeren in de stad Daraa, in het zuidwesten van het land, een graffiti op een muur gericht tegen de Syrische president Bashar al-Assad. Veiligheidstroepen van de overheid reageerden door ze op te pakken en naar verluidt te folteren.

Verontwaardiging over hun behandeling leidde tot protesten voor waardigheid voor alle Syriërs en een veroordeling van de decennialange autoritaire heerschappij en corruptie van de Assad-familie. Toenemende armoede vergrootte de onrust. Syrië's voornamelijk op landbouw gebaseerde economie had te lijden onder de gevolgen van een ernstige droogte. Samen culmineerden deze factoren op 15 maart 2011 in een wijdverspreide volksopstand.

Terwijl de betogingen aangroeiden, reageerde Assad brutaal en deed hij weinig concessies. Uiteindelijk evolueerde de initieel vreedzame protestbeweging in een gevarieerde gewapende oppositie die bevoorraad werd door machtige regionale staten zoals Saoedi-Arabië en Turkije. Terroristische groeperingen, zoals Islamitische Staat (IS), maakten gebruik van de chaos om hun achterban uit te breiden.

De VS stelde zich in 2014 aan het hoofd van een militaire coalitie tegen IS en droeg op die manier bij aan de escalatie van het geweld. Terwijl de gevechten intenser werden, stonden de oude bondgenoten van Syrië, Iran en Rusland, aan de zijde van Assad. Op zijn vraag intervenieerde Rusland formeel in 2015. In 2016 lanceerde ook Turkije een militaire interventie die leidde tot de bezetting van delen van het door Koerden bevolkte Noord-Syrië. Israël dat al decennia de Syrische Golanhoogten bezet, bombardeert regelmatig Iraanse doelwitten in het land. Wat begon als een interne Syrische opstand muteerde zo in meerdere bloedige proxy-oorlogen.

Op 10 jaar tijd is het land een rekruteringsgebied geworden voor terroristen, een oorlogsterrein voor staten die wedijveren om (geo)politieke belangen en een zegen voor de wapenindustrie. Een VN-rapport uit 2021 concludeerde dat alle partijen in het conflict de "meest verschrikkelijke mensenrechtenschendingen" hebben begaan, waaronder potentiële oorlogsmisdaden.

Terwijl de aandacht van de wereld gevestigd is op de oorlog in Oekraïne, verergert de humanitaire situatie in Syrië alleen maar. Naast een verder oplopend aantal doden en ontheemden, schommelt de armoedegraad in het land nu rond de 90%. Zo'n 14,6 miljoen Syriërs zijn afhankelijk van humanitaire hulp. De oorlog in Oekraïne heeft de voedselveiligheid in Syrië bovendien enorm verslechterd, aangezien de meeste tarwe die Syrië importeert uit Oekraïne en Rusland komt. De Amerikaanse economische sancties tegen Syrië brengen ook meer schade toe aan burgers dan aan de beoogde doelwitten. Zo hebben ze niet geleid tot de afzetting van Assad, maar hebben ze gemeenschappen achtergelaten zonder essentiële goederen.

De oorlog in Syrië had nooit zijn 11de verjaardag mogen bereiken. Ongeacht hoeveel jaren er passeren, de oplossing voor het conflict blijft dezelfde: er moet een betekenisvolle politieke regeling uitgewerkt worden door alle betrokken partijen, die de vijandelijkheden eindelijk een halt toeroept en de noodzakelijke reconstructie toelaat.

VREDE.BE

OORLOG IN OEKRAÏNE:
DE-ESCALATIE, DIPLOMATIE
EN DEMILITARISERING, NU!

Nadia

VREDETELEX
Driemaandelijks tijdschrift van vzw Vrede | april - mei - juni 2022 | P 409204
Afgiftekantoor Gent 1 | V.U.: Ludo De Brabander - Dok Noord 4F 203 - 9000 Gent
BELGIE(M)-BELGIQUE
P.P. B-3/4568

KLNDR

MEER INFO
WWW.VREDE.BE

OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN DE KALENDER?
SCHRIJF JE IN OP DE DIGITALE NIEUWSBRIEF VIA VREDE.BE!

MA 25.04	**BELGIË EN HET VN-VERBODSVERDRAG OP KERNWAPENS** www.vrede.be - Brussel	DEBAT
MA 25.04	**HOE VERANDEREN WE HET NARRATIEF OVER MIGRATIE?** www.vluchtelingenwerk.be - België	WEBINAR
MA 25.04	**RECHT OP PROTEST: VOORSTEL AANPASSEN POLITIEREGLEMENT GENT** www.vrede.be - Gent	ACTIE
DI 26.06	**LEUVEN IN GESPREK OVER INTERNATIONALE SOLIDARITEIT** www.11.be - Leuven	GESPREKSDAG
DO 28.04	**GESPREKSAVOND OVER OEKRAÏNE MET LUDO DE BRABANDER** www.masereelfonds.be - Schepdaal	INTERACTIEVE LEZING
DO 28.04	**MOEILIJKE DINGEN MAKKELIJK UITGELEGD: KLIMAATVERANDERING** www.deburen.eu - Brussel	INTERACTIEVE LEZING
ZA 30.04	**VRIJWILLIGERSMEETING VREDE** www.vrede.be - Gent	KENNISMAKINGSEVENEMENT
WO 04/05	**FILM MET NAGESPREK: L'EMPIRE DU SILENCE** www.11.be - Antwerpen	FILM
05.05<06.05	**FORWARD FEST** www.11.be/forwardfest - Brussel	FESTIVAL
ZA 07/05	**NUKE FREE EUROPE - IPB HYBRID MEETING** www.vrede.be - Brussel	HYBRID MEETING
DI 10.05	**ZWART WIT WOKE. OP ZOEK NAAR NUANCE** www.ucsia.org - Antwerpen	BOEKVOORSTELLING
DO 12.05	**KLIMAATLEZING KRIS PEETERS** www.gentsmilieufront.be - Gent	LEZING
ZA 14.05	**19de ALTERNATIEVE BOEKENBEURS** www.aboekenbeurs.gent- Gent	BOEKENBEURS
ZO 15.05	**HAAL DE WAPENHANDEL UIT DE ANONIMITEIT** www.vredesactie.be - Brussel	LOBBYTOUR
WO 18.05	**HET GESCHONDEN HART VAN EUROPA: BOSNIË-HERZEGOVINA** www.ucsia.org - Antwerpen	FESTIVAL
DI 24.05	**HOE KUNNEN WE OORLOG VERMIJDEN - LUDO DE BRABANDER** www.ccdeschakel.be - Waregem	LEZING
25.06<26.06	**VREDESTOP MADRID 2022 - NO TO WAR, NO TO NATO** www.vrede.be - Madrid	EVENEMENT & ACTIES
ZO 25.09	**BIKES NOT BOMBS** www.vrede.be - Brussel	ACTIE

Foto edito: Stefaan Van Parijs

VREDETELEX 048
Driemaandelijks tijdschrift van vzw Vrede | Dok-Noord 4F 203, 9000 Gent
Editie april - mei - juni 2022

Vlaamse overheid

VREDE.BE

48 STOP WARdef.indd 1 18-4-2022 15:52:31